

Informace o projektu

Přeshraniční spolupráce zdravotnických záchranných služeb v Euroregionu Nisa

Projekt „**Přeshraniční spolupráce zdravotnických záchranných služeb v Euroregionu Nisa/ Ponadgraniczna współpraca Służb Ratownictwa Medycznego w Euroregionie Nysa**“ je projekt spolufinancovaný z Evropského fondu pro regionální rozvoj prostřednictvím Operačního programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Polská republika 2007 – 2013, oblasti podpory 1.3 Prevence rizik. Projektová žádost byla podána 31.10.2008. Projekt byl schválen ke spolufinancování a zaregistrován pod číslem CZ.3.22/1.3.00/08.00637. Celková výše výdajů projektu byla 726 091 EUR, celková výše dotace po krácení byla 617 177,34 EUR z Evropského fondu pro regionální rozvoj. Realizace projektu probíhala 1.7.2009 – 30.6.2011. Interval podávání monitorovacích zpráv a žádostí o platbu byl půlroční, celkem projekt sestával ze 4 monitorovacích období.

Zdravotnická záchranná služba Libereckého kraje, p.o. byla vedoucím partnerem projektu. Dalšími projektovými partnery byli:

Specializovaná nemocnice – Samostatné veřejné středisko zdravotní péče ve Zhořelci / Wielospecjalistyczny Szpital - Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Zgorzelcu (dále jen SPZOZ Zhořelec)

Zdravotnická záchranná služba v Jelení Hoře – Samostatné veřejné zařízení zdravotní péče / Pogotowie Ratunkowe w Jeleniej Górze Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej (dále jen SP ZOZ Jelení Hora)

Hlavním cílem projektu bylo **vytvoření kooperativní sítě zdravotnických záchranných služeb v české a polské části Euroregionu Nisa**. Tím se výrazně zlepšila spolupráce českých a polských záchranářů, což povede ke zlepšení dostupnosti a kvality zdravotní péče, která je základním ukazatelem kvality života. Přispěje se tak k budování soudržného území v pohraničí a zvýšení jeho atraktivity pro obyvatele, návštěvníky i budoucí investory.

Konkrétní náplň projektu sestávala z následujících činností investičního a neinvestičního charakteru:

- nákup 4 plně vybavených sanitních vozů určených mimo jiné pro přeshraniční zásahy (2 ZZS LK, 1 SP ZOZ Zhořelec, 1 SP ZOZ Jelení Hora) a umístěných ve výjezdových stanovištích blízko státní hranice
- uspořádání 2 společných odborných konferencí – duben 2010 (Piechowice, organizace SP ZOZ Jelení Hora), duben 2011 (Hejnice, organizace ZZS LK)

- 2 společná cvičení záchranářů – červen 2010 (Krásný Les u Frýdlantu, organizace ZZS LK), červen 2011 (Sieniawka, organizace SP ZOZ Zhořelec)
- výměnné stáže – celkem 24 Čechů do Polska a 24 Poláků do ČR
- jazykové kurzy češtiny pro Poláky a polštiny pro Čechy
- pracovní setkání odborných skupin a všech 3 partnerů – jednou za 3 měsíce střídavě v Polsku a ČR
- vytvoření pracovní skupiny ke zkoumání legislativních podmínek překročení hranic
- tvorba dvoustranného česko polského slovníku pro záchranáře
- tvorba společné dokumentace – vytvoření pracovní skupiny a vydání fólií s překladem na výjezdové protokoly
- zajištění jednotné identifikace záchranářů a sanitek v rámci Euroregionu Nisa – identifikační karty pracovníků a polep sanitních vozů
- vznik 2 koordinačních středisek pro řízení přeshraničních zásahů (1 ZZS LK, 1 SP ZOZ Jelení Hora) s počítačem se specializovaným software pro oblast přeshraniční pomoci
- publicita projektu (polep sanitních vozů, loga projektu na všech informačních materiálech, uspořádání tiskových konferencí)

Průběh projektu:

Již v létě roku 2009 byla vytvořena pracovní skupina, která měla za úkol sledovat legislativní podmínky pro přeshraniční spolupráci a dávat podněty k nadřazeným složkám. Skupina se scházela pravidelně v rámci jednání odborných skupin, kde se též v rámci EUREX – ZZS projednávaly i problémy spolupráce na hranicích mezi Spolkovou republikou Německo, Českou republikou a Polskou republikou.

V září 2009 začaly na všech stranách jazykové kurzy - polština na české straně a čeština na polské straně. Tyto kurzy byly největší slabinou celého projektu. Mezi mladými lidmi není zájem studovat jazyky tzv. malých národů, celosvětově je propagována angličtina, jako univerzální jazyk. Pro potřebu komunikace v rámci příhraničních oblastí je dle našich zkušeností vhodné, aby byla na školách těchto oblastí zavedena alespoň základní výuka jazyka národa na druhé straně hranice. Z hlediska příbuzných slovanských jazyků by to neměl být problém, ale toto nemůže ovlivnit malá skupina lidí, kteří tvořili tento projekt, je to záležitost státních orgánů příslušných zemí.

V téže době započala výběrová řízení na zhotovení sanitních vozů. Požadavky obou stran byly různé, ale dospěli jsme k závěru, že vybavení vozů musí být vzájemně kompatibilní. Tento záměr jsme naplnili a nyní na příhraničních výjezdových skupinách jsou sice vozy různých

výrobců, ale jsou vybaveny stejnými typy přístrojů. Není problém, aby kterýkoliv záchranář pracoval i v sanitním voze druhé strany. Integrace, bohužel kvůli odlišné legislativě je omezena tím, že není možno dopravovat nemocného do nejbližšího specializovaného centra, tj. například dopravit pacienta s akutním koronárním syndromem z Bogatynie na Kardiocentrum Liberec.

Od ledna 2010 jsme započali se společnými stážemi. První výměnnou stáž realizovali dr. Wachsmuth, který byl týden ve Zhořelci a dr. Kawka, který recipročně navštívil Liberec. Kromě vlastní praxe se během těchto stáží uskutečnila i další jednání v nemocnicích, dr. Wachsmuth byl přijat na radnici v Bogatynii a dr. Kawka na Krajském úřadu Libereckého kraje. Na závěr obou stáží se uskutečnila tisková konference. Na základě vlastních zkušeností i rozhovorů se spolupracovníky jsme připravili náplň stáží pro ostatní zájemce. V dalších měsících postupně stážovali polští zaměstnanci na výjezdových stanovištích v ČR (střídaly se Liberec, Turnov a Jablonec) a stejně i dva zaměstnanci ZZS LK na stanovištích v Jelení Hoře a ve Zhořelci. Stáže měly velice pozitivní ohlas, účastníci se shodli na názoru, že jim tato stáž dala více než výuka jazyka nebo teoretické přednášky o systému přednemocniční neodkladné péče na druhé straně hranice.

V dubnu 2010 se v rámci projektu uskutečnila společná odborná konference v Piechowicích. Hlavním výstupem konference byl pokyn, aby účastníci projektu oslovili české, polské i německé politiky s výzvou k urychlené práci na dalších mezinárodních smlouvách o vzájemné přeshraniční spolupráci záchranných služeb. Záměrem projektu je spolupráce formou přeshraničního zásahu u pacienta na výzvu partnerského operačního střediska. K tomu vedou i jednotlivé úkoly projektu. Dále bylo rozhodnuto, že v rámci praktické realizace mezinárodní dohody o pomoci při mimořádných událostech zpracují jednotlivé strany žádost o přenesení pravomocí k vyžádání pomoci na operační střediska na úrovni Euroregionu Nisa. Byl přijat návrh jednotného označení záchranářů i sanitních vozů Euroregionu Nisa. V návaznosti na workshop vznikl návrh na vytvoření společného výukového centra zdravotnických záchranných služeb Euroregionu Nisa s tím, že dr. Wachsmuth, dr. Kawka, Dariusz Klos a Gerold Noack připraví v rámci EUREX návrh takového projektu. Bohužel kvůli stávající legislativě není možné realizovat některé doporučení této konference. Vznik společného vzdělávacího centra je potřebný, v rámci stávajících projektů je ale nemožný. Pro zvýšení praktického dopadu realizace našeho projektu je nutno hledat další cesty k uskutečnění tohoto společného vzdělávacího centra.

V červnu 2010 jako další aktivita projektu bylo společné cvičení záchranných služeb v Krásném lese na Frýdlantsku. Setkalo se s velkým zájmem politiků z obou stran hranice. Cvičení se zúčastnily zdravotnické záchranné služby z obou zemí, Hasičský záchranný sbor Libereckého kraje a Policie České republiky. Všechny úkoly dané zadáním cvičení byly beze zbytku splněny a cvičení ukázalo, že spolupráce záchranných služeb v případě mimořádné události není problém. Cvičení mělo velkou publicitu ve sdělovacích prostředcích. V rámci

cvičení byly již prezentovány nové sanitní vozy a také vozidlo pro řešení mimořádných událostí, které sice nebylo pořízeno z prostředků našeho projektu, ale v rámci spolupráce při řešení mimořádných událostí bylo nabídnuto i ostatním záchranným službám.

V roce 2010 jsme zpracovali a vytiskli společný česko – polský slovník pro potřebu záchranářů na obou stranách hranice. Obsahuje nejen speciální medicínské výrazy, ale též má část tzv. konverzace, která vede k lepší komunikaci s pacientem druhé národnosti. Zde se projeví zkušenosti záchranářů z jejich stáží. Hlavní roli zde sehrála Mgr Kučerová, která zpracovala nejdůležitější fráze a základní odborný slovník. Apexem slovníku je překlad výjezdové dokumentace ZZS LK, SP ZOZ Zhořelec a SP ZOZ Jelení Hora. O slovník projevila vážný zájem i Zdravotnická záchranná služba Královehradeckého kraje. Bude předán v písemné i elektronické podobě.

V rámci tvorby společné dokumentace bylo dohodnuto, že vzniknou speciální folie, které umožní překlad zdravotnického záznamu pro záchranáře na druhé straně hranice. Tyto folie byly vytvořeny a navíc se jejich obsah stal i součástí společného odborného slovníku

Koncem roku 2010 byly pořízeny společné identifikační karty záchranářů Euroregionu Nisa. Původním návrhem bylo, aby tyto karty sloužily jako identifikační průkaz dle platných mezinárodních dohod. Bohužel, díky opožděnosti legislativních podmínek a připravovaných mezinárodních smluv, nemají stále tyto karty funkci služebních průkazů.

Pořídili jsme jednotné označení sanitních vozů, tak aby sanitní vozy zdravotnických záchranných služeb Euroregionu Nisa byly jednoznačně odlišné od všech dalších přepravních.

ZZS LK ve spolupráci s SP ZOZ Zhořelec a SP ZOZ Jelení Hora uspořádaly ve dnech 28. a 29. dubna 2011 společnou odbornou konferenci, jejíž program se připravoval od podzimu 2010. Oficiální název zněl Mezinárodní kongres „Spolupráce zdravotnických záchranných služeb Euroregionu Nisa“. Název kongres byl zvolen záměrně. Konferenci by nemohla podpořit Asociace sester a vyslat na ní zdravotní sestry, jejichž účast je nutná. Všichni zdravotničtí pracovníci (lékaři, sestry, další personál) se musí povinně pravidelně vzdělávat a za tyto absolvované vzdělávací akce obdrží kredity. Kongres je právě takovou vzdělávací akcí. Za určitý počet kreditů poté obdrží doklad o způsobilosti, který je nutný k vykonávání jejich pracovní činnosti. Tento systém platí nejen pro české účastníky, ale i pro zahraniční. Kongres se konal v Mezinárodním centru duchovní obnovy v Hejnicích a byl součástí oslav 20. výročí založení Euroregionu Nisa. Patronát nad kongresem převzali hejtman Libereckého kraje Mgr. Stanislav Eichler a maršálek Dolnoslezského vojvodství Rafał Jurkowlaniec. Zvláštním hostem kongresu byl profesor MUDr. Jiří Pokorný, DrSc., zakladatel oboru urgentní medicíny a medicíny katastrof v České republice. Kongres pokračoval v tradici mezinárodních konferencí, které opakovaně uspořádala polská strana v Piechowicích.

Hlavním bodem programu byly odborné přednášky, kde vystoupili odborníci z různých medicínských oborů. Pátečnímu programu dominovaly přednášky polských záchranářů, zde

je nutno vyzvednout vysokou odbornou úroveň přednášek nelékařů. V průběhu kongresu zároveň probíhaly v přilehlých prostorách workshopy, kde byly předvedeny nejmodernější prostředky pro záchrannou službu, které jsou již zavedeny v provozu Zdravotnické záchranné služby Libereckého kraje, nebo, které budou zakoupeny v dohledné době. Převratnou metodou jsou intraoseální vrtačky firmy ZOLL, které radikálně mění možnost intravenosního podávání infuzí. Další mimořádně potřebnou pomůckou jsou videolaryngoskopy Airtraq. Poslední workshop se věnoval automatickým masážním přístrojům, které umožňují masáž srdeční i během transportu nemocného. Velkému zájmu nejen účastníků kongresu, ale i obyvatel Hejnic se těšila přehlídka vybavení záchranných služeb, které bylo částečně pořízeno i z prostředků projektu.

Současně se v rámci kongresu sešly i dvě expertní skupiny. První skupina vyhodnotila legislativní podmínky pro poskytování přeshraniční neodkladné péče. Konstatovala, že i přes opakované intervence a doporučení vyšším orgánům za dva roky existence projektu nebylo dosaženo potřebných změn. Skupina zpracovala závěrečné hodnocení a doporučení, která budou předána jak místním zastupitelstvům, tak i vládám obou republik. Je to otázka natolik vážná, že je potřeba dále, i po ukončení tohoto projektu v této iniciativě pokračovat.

Druhá expertní skupina se věnovala otázce vybudování společného informačního a koordinačního centra. I vznik společného koordinačního centra je limitován nedostatečnou legislativou. Při tvorbě projektu jsme předpokládali, že legislativa za dva roky postoupí dále. Ale nestalo se tak. Proto toto centrum nemůže sloužit k předávání výzev o případnou pomoc na druhé straně hranice, byť takové zásahy by byly velkým profitem pro obyvatele příhraničí. V rámci softwaru existuje databáze, která bude sledovat počty výjezdů v příhraniční oblasti, bude sledovat případy, kdy zásah druhé strany by přinesl rychlejší pomoc postiženému. V rámci této databáze budou i prostředky, které je schopna druhá strana poskytnout v případě mimořádné události dle platných mezinárodních dohod. Výstupy z této databáze by měly podpořit potřebné legislativní změny.

Hlavním závěrem této konference (kongresu) je rozhodnutí všech účastníků, že **vznik jednotné sítě zdravotnických záchranných služeb Euroregionu Nisa je základním přáním všech účastníků**. Proto účastníci konference zplnomocňují své zástupce v EUREX – ZZS, aby oslovili společným dopisem vlády Polské republiky, Spolkové republiky Německo a České republiky, aby v duchu výstupů společné komise pro řešení legislativních problémů vyzvaly vlády k urychlenému řešení, které povede ke konečnému řešení přeshraniční spolupráce, jak jest již skutečností v jiných oblastech Evropské unie.

17. června 2011 se v Sieniawce uskutečnilo společné cvičení zdravotnických záchranných služeb Zhořelce, Jelení Hory a Liberce, jako poslední velká společná aktivita projektu. Cvičení připravil Hasičský záchranný sbor z Bogatynie. Tématem cvičení byl požár a výbuch technických plynů v nemocnici v Sieniawce. Cvičení se kromě zdravotnických záchranných služeb zúčastnily jednotky profesionálních a dobrovolných hasičů regionu a policie Polské republiky.

20.6.2011 se uskutečnilo poslední společné pracovní jednání projektu, kde byl zhodnocen celý projekt, provedena kontrola naplnění všech aktivit projektu, rozpočtu, harmonogramu a indikátorů projektu.

Díky rozdílnému zajištění mimořádných událostí v obou zemích je zřejmé, že při podobných událostech v tomto regionu bude vždy potřebná mezinárodní pomoc. Proto je nutno i nadále pořádat součinnostní cvičení, zvat na ně kolegy z druhé strany hranice a při tom si vyměňovat zkušenosti.

Můžeme bez uzardění konstatovat, že úkoly projektu byly splněny a přispěly ke zlepšení spolupráce mezi oběma zeměmi. Další spolupráce musí pokračovat, jak na fóru EUREX ZZS, tak i na neformálních stycích organizací a jednotlivců. Účastníci konstatovali, že jednotlivé aktivity projektu musí pokračovat i po 30.6.2011 s tím, že se budou hledat zdroje k jejich financování. Je pravděpodobné, že se bude jednat o financování v rámci tak zvaných malých projektů. Zájem je, aby pokračovaly odborná setkání, semináře a konference. Dr. Furtan navrhl, aby se pokračovalo i v jazykovém vzdělávání s tím, že se musí najít jeho nová forma. Expertní skupina EUREX – ZZS bude nadále fungovat v rámci Euroregionu Nisa, který zajistí její financování. Další schůze skupiny je svolána do Jelení Hory na 5.10.2011. Výsledky projektu budou udrženy po celou fázi udržitelnosti (5 let) i déle.

Konečným cílem našeho snažení na společné hranici je vytvoření kooperativní sítě zdravotnických záchranných služeb v daném regionu vedoucí ke zlepšení dostupnosti přednemocniční neodkladné péče ku prospěchu obyvatel a ke zvýšení pocitu jejich bezpečnosti

Zpracovali: MUDr. Jiří Wachsmuth, MUDr. Arkadiusz Kawka, Dariusz Klos, Robert Rölc